

KATOLÍCKA SPOJENÁ ŠKOLA SV. FRANTIŠKA ASSISKÉHO

9. ROČNÍK ZÁKLADNEJ ŠKOLY

6

SLOBODA

WWW.INKY.SK

zopakovanie

Kto nám v krátkosti
zhrnie zistenia z
predchádzajúcej
hodiny?

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

zopakovanie

PRESNE DEFINOVAŤ POJMY!

**HĽADAŤ PRESNÉ FAKTY! HĽADAŤ JASNÉ ZDROJE,
ODKIAL FAKTY SÚ, ak sa nejedná o vec
všeobecne známu.**

SKÚMAŤ VECI V KONTEXTE A SÚVISLOSTIACH!

**ROZLIŠOVAŤ – pojmy medzi sebou, situácie,
fakty od názorov, logiku od demagógie,...**

**HĽADAŤ RACIONÁLNE ARGUMENTY A LOGICKÉ
POSTUPY, NIE „HRU NA CITY“!**

**NEÚTOČIŤ NA OSOBY, ale venovať sa tomu, čo
hovoria.**

NEKLAMAŤ, NEPODVÁDZAŤ!

**... nejaké otázky,
poznámky,
postrehy,
pripomienky?**

úloha na rozohriatie

.....

Anders Behring BREIVIK

Útoky v Nórsku v roku 2011 boli **dva veľké teroristické útoky** uskutočnené 22. júla 2011 v Nórsku. **Zahynulo pri nich 77 ľudí, takmer 100 ďalších bolo zranených.** Pozostávali z bombovej explózie vo vládnej štvrti Regjeringskvartalet v hlavnom meste Oslo asi o 15:26 miestneho času, pri ktorej zahynulo 8 ľudí a asi o dve hodiny neskôr zo streľby na účastníkov mládežníckeho letného tábora organizovaného vládnucou Nórskou robotníckou stranou na ostrove Utøya, kde muž prezlečený za policajta zastrelil 69 ľudí.

Polícia po streľbe na ostrove Utøya zatkla **32 ročného Nóra Andersa Behring Breivika**, ktorého zakrátko obvinili aj z bombového útoku v hlavnom meste. **Breivik sa k obom činom priznal.**

24. augusta 2012 (ho) súd v Osle odsúdil na 21 rokov väzenia.

(wikipwedia.org)

úloha na rozohriatie

.....

BOLO TOTO ROZHODNUTIE SÚDU SPRÁVNE?

Útoky v Nórsku v roku 2011 boli dva veľké teroristické útoky uskutočnené 2. júna 2011 v Nórsku. Zahynulo pri nich 77 ľudí, takmer 100 ďalších bolo zranených. Pozostalosť bombovej explózie vo vládnej štvrti Regjeringskvartalet v hlavnom meste Oslo došla miestneho času, pri ktorej zahynulo 8 ľudí a asi o dve hodiny neskôr zo streľby na účastníkov mládežníckeho letného tábora organizovaného vládnucou Nórskou demokratickou stranou na ostrove Utøya, kde muž prezlečený za policajta

Polícia po streľbe na ostrove Utøya zatkla 32 ročného Nóra Andersena, ktorého zakrátko obvinili aj z bombového útoku v hlavnom meste. Členom skupiny, ktorá sa činom priznal.

24. augusta 2012 (ho) súd v Osle odsúdil na **21 rokov väzenia.**

Rozumná odpoved' = 1 dnešný kredit

úloha na rozohriatie

.....

BOLO TOTO ROZHODNUTIE
SÚDU SPRÁVNE?

ZA AKÝCH
OKOLNOSTÍ BY
BOLO
NESPRÁVNE?

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

 otázka...

.....
Jedna z podmienok
zodpovednosti za konanie
je aj to, že konáme
slobodne

**JE ČLOVEK NAOZAJ
SLOBODNÝ?**

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

tri teórie

DETERMINIZMUS:

Učenie o všeobecnej zákonitej a príčinnej podmienenosťi všetkých javov. Vylučuje náhodu, v prípade človeka slobodu jeho konania

Determinismus vyúsťuje do Gracusova teorému, což je teorie, ktorá tvrdí, že pokud budeme znáť pohyb, strukturu a ovlivňovanie všech častic v izolovanom prostoru v danom čase, môžeme vypočítat najvzdálenejší minulost i budoucnosť.

DETERMINIZMUS

Všetka hmota v prírode je absolútne podriadená prírodným zákonom, kedy rovnaká príčina vždy vyvolá rovnaký, zákonmi daný a predvídateľný výsledok.

Myslenie človeka spočíva v jeho mozgu, ktorý je tiež hmotnej podstaty a funguje na báze fyzikálnych a chemických zákonov.

Preto aj myslenie človeka je vopred dané týmito zákonmi a nejestvuje žiadna „slobodná vôle“ človeka.

tri teórie

DETERMINIZMUS:

Učenie o všeobecnej zákonitej a príčinnej podmienenosťi všetkých javov. Vylučuje náhodu, v prípade človeka slobodu jeho konania

Determinismus vyúsťuje do Gracusova teorému, což je teorie, ktorá tvrdí, že pokud budeme znáť pohyb, strukturu a ovlivňovanie všech častic v izolovanom prostoru v daném čase, môžeme vypočítat nejvzdálenejší minulost i budoucnosť.

DETERMINIZMUS

Dnes s obľubou zastávaný predovšetkým ateistami, materialistami a pod.:

„Niet dôkazu o Bohu, niet života po smrti, niet absolútneho základu pre dobro a zlo, niet konečného zmyslu života, niet skutočnej slobodnej vôle človeka.“

(William Provine, biológ)

podstaty a fungujúce fyzikálnych a chemických zákonomií

Preto aj myslenie na dané týmito zákony je žiadna „slobodná“

ode je všeobecná na našu prírodnú vedeckú výskum. Ako je vysvetlené výsledok

„Celé telo a mozog vraha sa skladá z molekúl. Tieto molekuly nás tvoria a sú podriadené fyzikálnym zákonom tohto sveta. Človek je teda zbierka molekúl, ktoré ho tvoria a správanie tohto človeka je teda ovplyvnené práve týmito dvoma parametrami = gény a prostredie, v ktorom sa človek nachádza. V konečnom dôsledku je človek úžasne naprogramovaná mašina. Slobodná vôle je tá najväčšia ilúzia, v akú človek môže veriť.“

(Tony Brosh)

tri teórie

PARADOX DETERMINIZMU

Ak nejestvuje slobodná vôľa človeka, potom nejestvuje ani zodpovednosť za jeho činy – a teda predstava, že človek by mal byť za svoje skutky trestaný, či odmeňovaný, je sama v sebe absurdná.

Ak si domyslíme dôsledky, je nám jasné, že – bez ohľadu na to, či je pravdivý, alebo nie – je to niečo, s čím sa nedá rozumne žiť...

„Budť môžeme prohlásiť – ako to činí např. Daniel Wegner – že svobodná vôle je iluze, ale to nevadí, protože máme počas odpovědnost. Anebo môžeme říci – po vzoru Dennetta – že svobodná vôle je skutečná, jen je to něco jiného, než jsme si predstavovali, ale na hodnotě našich životů a naší odpovědnosti se nic nemění. ... Přes neexistenci ontologické svobodné vôle je nesporně pragmatické přisuzovat lidem odpovědnost za jejich činy.“ (Bc. Ondrej Havlíček) – čo je ale samo v sebe sice „praktické“, ale absurdné konštatovanie...

„Samotni vědci obvykle přiznávají, že sice v laboratoři svým výsledkům věří, domyšlení jejich důsledků jim ale připravuje perne chvíly existenční uzkosti.“ (Jiří Svoboda - Respekt.cz)

„Jakmile začnete timto způsobem vykladat každodenní chování lidi okolo vas, je prakticky nemožné to vydržet.“ (John-Dylan Haynes, vedec)

tri teórie

PARADOX DETERMINİZMU

Ak nejestvuje slobodná vôľa človeka, potom nejestvuje ani zodpovednosť človeku za vlastné akcie, teda predstavuje významnosť ľudskej vôle. Aby sa vysvetlila, prečo je významnosť ľudskej vôle významnosťou, musíme povedať, že s významnosťou ľudskej vôle súvisí s významnosťou determinismu. S príchodom k determinismu vedecky je možné vysvetliť, prečo je ľudska vôle vlastne absurdná.

Ak si domy (Eva Řehořová, MAS)
nám jasné, že – bez ohľadu na
to, či je pravdivý, alebo nie – je
to niečo, s čím sa nedá rozumne
žiť...

S příchodem kvantové fyziky vliv determinismu ve vědě značně oslábl, protože pro jevy mikrosvěta je determinismus nevhovující (svobodná vůle elektronu).

(Eva Řehořová, MASARYKOVA UNIVERZITA)

ale připravuje perne chvílky existenční uzkosti.“ (Jiří Svoboda - Respekt.cz)

„Jakmile začnete timto způsobem vykladat každodenní chování lidí okolo vas, je prakticky nemožné to vydržet.“ (John-Dylan Haynes, vedec)

**... nejaké otázky,
poznámky,
postrehy,
pripomienky?**

tri teórie

FATALIZMUS:

koncepcia, podľa ktorej všetky procesy vo svete sú podriadené nevyhnutnosti, ktorá nenecháva miesto pre slobodu, tvorbu; všetko je od prapočiatku predurčené.

Typickým príkladom je **ISLAM**:

„*Boh je taký silný, že každý okamih je ekvivalentom zázraku. Nič nezasahuje, nie je nezávislé alebo nemá poloautonomnu existenciu. Vo filozofickom jazyku, toto stanovisko udržuje vieru, že Boh je primárna príčina všetkého a nijaké druhotne príčiny neexistujú. Preto to, čo sa vidí ako prirodzený zákon, ako su zákony fyziky, gravitácie, atď., nie sú ničím viac ako Božie zvyky, ktoré on môže slobodne kedykoľvek zrušiť alebo zmeniť.*“ (Srdja Trifković)

FATALIZMUS

Boh (Alah, Vesmírny zákon, osud,...) ovláda a riadi všetko.
Všetky udalosti sú vopred dané a takisto je vopred dané aj konanie a osud každého človeka. Čo je človeku súdené, to ho nemenie...

V **předsokratovském Řecku** se osud (řec. heimarmené moira) či nutnost (řec. ananké) pokládal za tu nejmocnejší a jedině rozhodující sílu, jíž podlhají dokonce i bozi. Klasický fatalismus se **obnovil v humanismu** jako přesvědčení o bezmoci jednotlivého člověka, který se musí smířit s tím, že o jeho osudech rozhodnou jiní. Často byl spojen s přesvědčením o vlivu hvězd na lidské osudy a s **astrologií**. Někteří novověcí myslitelé dokonce vyžadovali, aby člověk svému osudu vždycky přitakal, aby se s ním nejen smířil, ale aby jej miloval (**amor fati – Spinoza, Schopenhauer, Nietzsche**). Různé formy fatalismu jsou běžné v mimoevropských kulturách a jsou velmi rozšířeny i na Dálném východě, v **hinduismu** i v **buddhismu**, například jako nauka o opakujících se vesmírných epochách (**kalpa**). V současnosti se s obecným **agnosticismem** šíří také přesvědčení o určující moci osudu, který se lidé snaží odhalovat různými pověrečnými postupy, zejména astrologií a věštěním. (wikipedia)

tri teórie

FATALIZMUS:

koncepcia, podľa ktorej všetky procesy vo svete sú podriadené nevyhnutnosti, ktorá nenecháva miesto pre slobodu, tvorbu; všetko je od prapočiatku predurčené.

Typickým príkladom je ISLAM:

„Boh je taký silný, že každý okamih je ekvivalentom zázraku. Nič nezasahuje, nie je nezávislé alebo nemá poloautonomnu existenciu. Vo filozofickom jazyku, toto stanovisko udržuje vieru, že Boh je primárna príčina všetkého a nijaké druhotne príčiny neexistujú. Preto to, čo sa vidí ako prirodzený zákon, ako su zákony fyziky, gravitácie, atď., nie sú ničím viac ako Božie zvyky, ktoré on môže slobodne kedykoľvek zrušiť alebo zmeniť.“ (Srdja Trifković)

FATALIZMUS

Boh (Alah, Vesmírny zákon, osud,...) ovláda a riadi všetko.

Všetky udalosti sú určené pred dané a takisto je určený aj osud každej jednotlivého človeku.

V **předsokrato** (řec. ananké) podlhají dokonalejší pohľad na vlastné priesvedčenia o jeho osude, v ktorom hviezdy na lidskom svete vyžadovali, aby boli smíření, ale aby jej lidstvo

(Nietzsche). Různé formy fatalismu jsou běžné v mimoevropských kulturách a jsou velmi rozšířeny i na Dálném východě, v hinduismu i v buddhismu, například jako nauka o opakujících se vesmírných epochách (kalpa). V současnosti se s obecným agnosticismem šíří také přesvědčení o určující moci osudu, který se lidé snaží odhalovat různými pověrečnými postupy, zejména astrologií a věštěním. (wikipedia)

**... nejaké otázky,
poznámky,
postrehy,
pripomienky?**

tri teórie

INDETERMINIZMUS:

učenie o nezávislosti ľudskej vôle, názor odmietajúci všeobecnú (t.j. bez výnimky vždy a všade platnú) príčinnosť.

„Život človeka je determinovaný infraštruktúrou materiálnej (biologickej a sociálno-historickej) a duchovnej povahy. Duchovnú infraštruktúru opisuje rozmanite: ako svet absolútnych hodnôt, ktorých prameňom je Boh, ako zvláštnu Božiu intenciu, ako transcendentnú výzvu smerujúcu od Božkej osoby k osobe človeka. Hoci je život človeka a jeho konkrétnie podoby slobôd determinovaný celkom materiálnych podmienok, nezávisle od nich môže každý človek dosiahnuť autentické bytie osoby, pretože duchovná sloboda je voči nim transcendentná. V každých spoločenských pomeroch môže osoba voliť dobro alebo zlo, v tom spočíva jeho sloboda.“ (Srdja Trifković)

SLOBODNÁ VÔĽA

schopnosť slobodne sa rozhodnúť medzi viacerými možnosťami v situácii, ktorá si to vyžaduje.

Túto možnosť zastáva aj indeterminizmus, v poslednej dobe posilnený objavmi nedeterministických javov sveta na kvantovej úrovni.

tri teórie

INDETERMINIZMUS:

učenie o nezávislosti ľudskej vôle, názor odmietajúci všeobecnú (t.j. bez výnimky vždy a všade platnú) príčinnosť.

„Život človeka je determinovaný infraštruktúrou materiálnej (biologickej a sociálno-historickej) a duchovnej povahy. Duchovnú infraštruktúru sú rozmanite: ako svet absolútnych hodnôt, ktorého prameňom je Boh, ako zvláštnu Božiu intenciu, ako transcendentnú výzvu smerujúcu od Božskej osoby k osobe človeka. Hoci je život človeka a jeho konkrétné podoby slobôd determinovaný celkom materiálnych podmienok, nezávisle od nich môže každý človek dosiahnuť autentické bytie osoby, pretože duchovná sloboda je voči nim transcendentná. V každých spoločenských pomeroch môže osoba voliť dobro alebo zlo, v tom spočíva jeho sloboda.“ (Srdja Trifković)

SLOBODNÁ VÔĽA

lobodne sa nedzi viacerými i v situácii, ktorá je.

st' zastáva a

ZÁSADNÝM OBHAJCOM SLOBODY ČLOVEKA JE KREŠŤANSTVO:

„Boh ľuďom dáva aj schopnosť **slobodne** mať účasť na jeho prozreteleňnosti, keď im zveruje zodpovednú úlohu „podmaníť si“ zem a ovládať ju. Boh takto uschopňuje ľudí, aby boli **rozumnými a slobodnými** príčinami.“ (KKC 307)

kých javov kvantovej

„Život mnohých ľudí ukazuje, že nie sme úplne vydaní osudu. Aj keď je nevyhnuteľný a nezmeniteľný, vždy sa nám ponúkajú možnosti, ako sa zachovať po svojom.“

(Alfried Längle, psychológ)

**... nejaké otázky,
poznámky,
postrehy,
pripomienky?**

otázka...

Ako by mala byť Breivikova kauza **hodnotená**:

- z pohľadu **determinizmu**?
- z pohľadu **fatalizmu**?
- z pohľadu **indeterminizmu / kresťanstva**?

Útoky v Nórsku v roku 2011 boli dva veľké teroristické útoky uskutočnené 2. augusta 2011 v Nórsku. Zahynulo pri nich 77 ľudí, takmer 100 ďalších bolo zranených. Pozostalosť útočníkov bola následkom bombovej explózie vo vládnej štvrti Regjeringskvartalet v hlavnom meste Oslo. Vtedy bol výstrelom zbraňou miestneho času, pri ktorej zahynulo 8 ľudí a asi o dve hodiny neskôr zo streľby na ľudí z auta súčasťou účastníkov mládežníckeho letného tábora organizovaného vládnucou Nórskou stranou práce (NSF) a robotníckou stranou na ostrove Utøya, kde muž prezlečený za policajta zabil 69 ľudí.

Polícia po streľbe na ostrove Utøya zatkla 32 ročného Nóra Andersa Breivika, ktorého zakrátko obvinili aj z bombového útoku v hlavnom meste Oslo, ktorý viedol k smrte ďalších 77 ľudí. Breivik v súdnom procese v Švédsku v roku 2012 vyznával, že je ideologom národného socialismu a že vlastne útoky plánoval už v roku 2009.

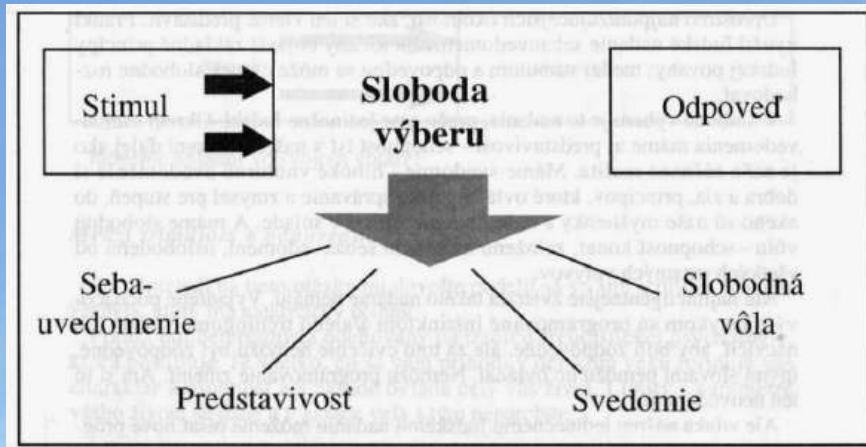
24. augusta 2012 (ho) súd v Osle odsúdil na **21 rokov väzenia**.

Rozumná odpoved' = 1 dnešný kredit

Viktor Emil Frankl

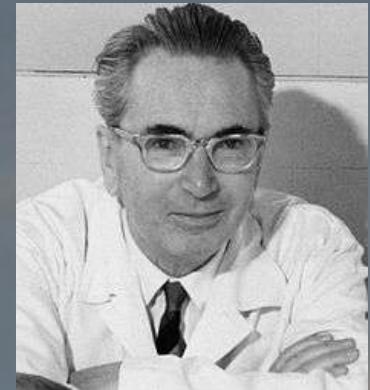
Medzi vplyvmi a podnetmi okolia a našou odpovedou na ne sa nachádza miesto pre **SLOBODNÚ VÔĽU**:

(schéma S. Covey)

„V koncentračných táborech extrémny hlad vzbudil v niektorých ľuďoch zviera a v iných najjemnejšiu ušľachtilosť. Známy je aj jeho príklad o životnej orientácii jednovaječných dvojčiat. Jeden z týchto bratov sa stal kriminálnikom, zdatným a rafinovaným a druhý kriminalistom, takým istým.“ (wikipedia)

V každej situácii a za každých podmienok môže človek slobodne voliť medzi dobrrom a zlom.

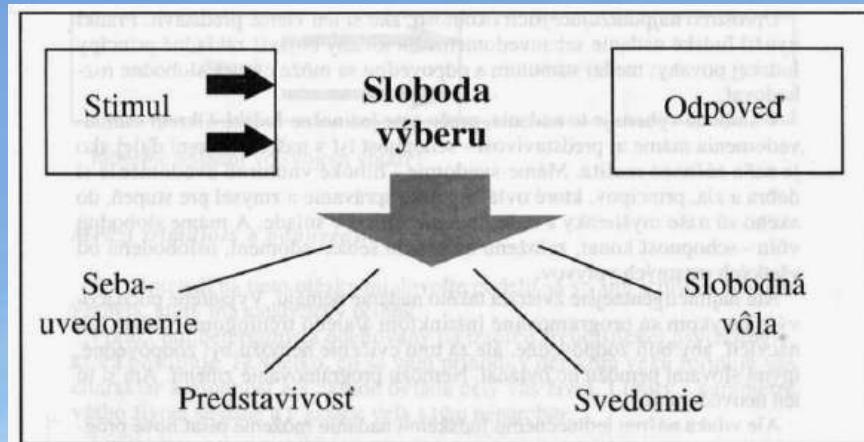
(1905 – 1997)

rakúsky neurológ a psychiater.

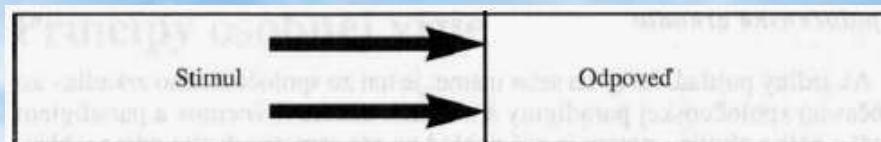
Počas vojny bol deportovaný do koncentračných táborov Terezín, Dachau a Osvienčim. Tu si dramaticky overoval svoju psychologickú intuiciu, sformulované psychologicke a filozofické postoje. Zistil, že to, akým človek bude, záleží na ňom.

podstatný rys

Sloboda voliť si dobro, alebo zlo, je
to, čo odlišuje človeka od zvieraťa a
čo ho pripodobňuje Bohu...

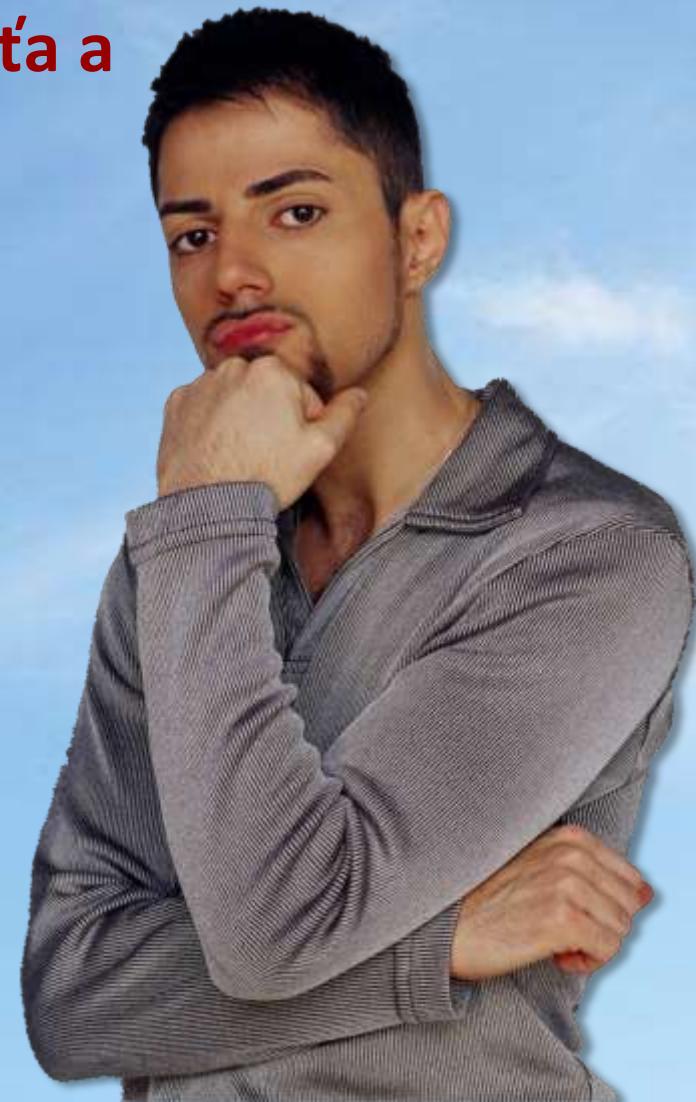

(schéma S. Covey)

(schéma S. Covey)

ČLOVEK

ZVIERA

**... nejaké otázky,
poznámky,
postrehy,
pripomienky?**

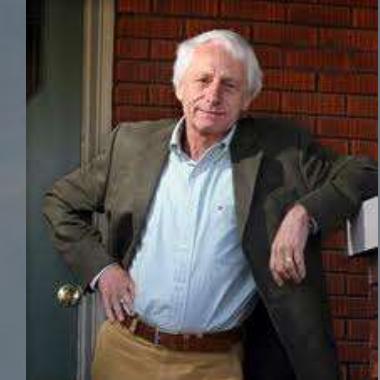
úteky pred slobodou

.....

„Svoboda je však zároveň darem i břemenem. Otevírá sice člověku prostor k osobnímu uspořádání života, ale zároveň nás nutí činit rozhodnutí. (Nutí - neboť i v situacích, ve kterých si člověk nezvolí ani jedno ani druhé, stejně si tím také zvolil - neučinit nic.)“

Mnozí lidé se z tohoto důvodu bojí jít cestou osobní svobody, neboť je jim nepříjemné a obtížné být osobně odpovědní, když se to, co udělají, nezdaří.

Typické úhybné manévry: konformistický a totalitářský postoj.“

Alfried LÄNGLE

(1951 –)

Rakouský psychoterapeut, klinický psycholog a praktický lékař. V letech 1984 až 1986 byl Frankovým přednáškovým asistentem. V roce 1985 byl zakladajícím členem GLE (Společnost pro logoterapii a existenciální analýzu), jejímž předsedou je dodnes.

konformistický postoj

IDE O PRISPÔSOBENIE

SA:

Poznáme to veľmi dobre z
bežného života okolo seba:

- „*dnes je taká doba*“,
- „*dnes sa to tak robí*“,
- „*ak by som to nespravil ja,
spravil by to niekto iný a nič
by sa tým aj tak nezmenilo*“

a pod.

konformistický postoj

OVOCIE KONZUMIZMU:

Cieľom už nie je BYŤ
dobrým a čestným
človekom, ale MAŤ čo
najviac a čo najviac si užiť.

Odtiaľ potom utilitaristické
postoje v zmysle „*kto chce
s vlkmi žiť (a prosperovať
medzi nimi), musí s nimi
vyt’...*“

UTILITARISMUS:

etická teória, ktorá
pokladá za úplné
kritérium mravnosti
konania jeho
užitočnosť.

totalitaristický postoj

„*Proti tomu se jiní cítí mocensky přinuceni jednat takto a nejinak.* Výmluvy totalitářského typu se odvolávají na nějaký druh nátlaku, *at' už zevnitř nebo zvenčí*, který je omezuje. Jednou to jsou společenské poměry, *politická nebo hospodářská situace*, jindy zas nevyhnutelné požadavky v *zaměstnání* anebo intenzita vlastních *pudů, výchova, „zvnitřnění“ rodiče...*

*U tohoto typu výmluv už nejde o to, že se člověk přidá k mínění druhých, nýbrž že se tu cítí pod tlakem, jemuž je **bezmocně vydán.**“*

Alfried LÄNGLE

(1951 –)

Rakouský psychoterapeut, klinický psycholog a praktický lékař. V letech 1984 až 1986 byl Frankovým přednáškovým asistentem. V roce 1985 byl zakladajícím členem GLE (Společnost pro logoterapii a existenciální analýzu), jejímž předsedou je dodnes.

totalitaristický postoj

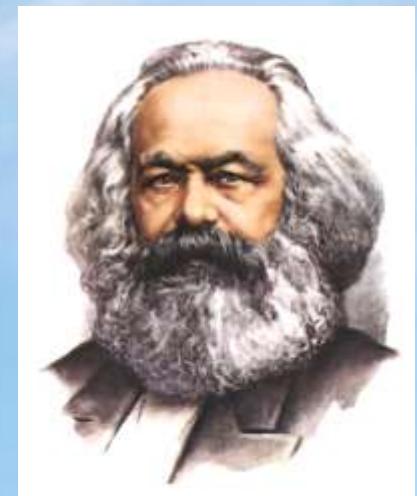
**OBĽÚBENÁ TÉZA
OSVIETENCOV (a následne
MARXISTOV):**

**... kde akékoľvek zlo v živote človeka –
od zločinu až po neúspech v
profesnom, či osobnom živote – má na
svedomí len zlá a nespravodlivá
spoločnosť, ktorá ho do toho núti – a
preto musí byť zmenená.**

**V okamihu, keď sa zmení spoločnosť,
zmení sa sám od seba aj osud daného
človeka – obete spoločnosti...**

(Maximillian Robespierre)

(Karol Marx)

V PODSTATE VERZIA „SOCIÁLNEHO DETERMINIZMU“

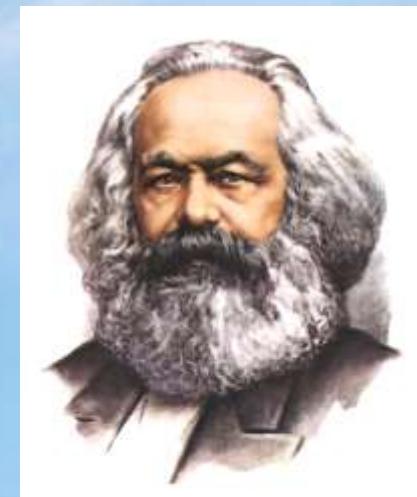
totalitaristický postoj

„Jedna čtyřicetiletá pedagožka a profesorka mi jednou v existenciálně analytickém rozhovoru řekla: „**Člověka utváří jedině výchova.**“ Na otázku, jak to myslí, mi vypočetla vlivy, kterým je dítě vystaveno. Dokázala uvést vlivy, jež začínají působit již před narozením a pokračující až do dospělosti. „**Je to nakonec výchova, která člověka kazí. Nemůže jí uniknout - jejím prostřednictvím je naprogramován. Výchova člověku naočkuje, jak se bude rozhodovat, a vtiskne mu, z čeho bude mít radost. Vidíte, se mnou to bylo také tak. že mám doma pravé koberce a že se mi líbí, za to vděčím pouze výchově své matky. Pro mě samou to vlastně ani nemá cenu.**“ Na tomto místě její hlas ztvrdl. Citlivému sluchu působil až bolest způsob, jak hovořila o sobě samé. Podezření, že tento výrok jí slouží jako výmluva, aby nemusela rozhodovat sama za sebe, se pak pomocí existenciální analýzy potvrdilo...“

(Alfried Längle)

(Maximillien Robespierre)

(Karl Marx)

**... nejaké otázky,
poznámky,
postrehy,
pripomienky?**

otázka...

- Stretli ste sa s
KONFORMISTICKÝM
(prispôsobovanie sa), alebo
TOTALITARISTICKÝM
(vyhováranie sa na vonkajší
nátlak) **vo svojom okolí?**
- ... u seba?
- Je zlé, ak sa podľa týchto
„taktík“ správame? Prečo?

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

KATOLÍCKA SPOJENÁ ŠKOLA SV. FRANTIŠKA ASSISKÉHO

3. ROČNÍK GYMNÁZIA

6

KONIEC

WWW.INKY.SK